

HÍRMONDÓ

"Áldj meg vitézséggel s az jó hírrel névvel,
Hogy szép tisztességgel mindent végezzek el,"

A VÉGEK DICSEJÉRE Balassi Bálint 1554-1594

Katonaélete emléket hősi haláláig szeretettel
dédélgette:

Fényes sok szép szerszám, vitézlő nagy szépség,
Katonatalálmány, új forma ékesség,
Seregben tündöklő és fénlő frisesség,...

(Hatvanhatodik)

Zaklatott élete az akkori Magyarország képe, mely Erdély, Bécs, Lengyelország és Pozsony között hanyódik. Hazafias hangjában a végvárok, a katonaélet a vezérszólam; a haza a végvárok fogalmában él.

"Balassi egyéni érdeme, hogy ő a szép kultuszát is bele merte ültetni a vallási és politikai élet-halálharc kellős közepébe..." (Eckhardt Sándor).

Katonaéneke maga a meglevenedett tábori hangulat:

Veres zászlók alatt lobogós kópiát
vitézek ott viselik,
Roppant sereg előtt távol az sík mezőt
széllyel nyargalják, nézik;
Az párduckápákkal, fényes sisakokkal,
forgókkal szép mindenik.

Kinek énekelte mindezt a költő? Legelőbb közvetlen környezetének, az egri vitézeknek.

Balassi nem egy hőstettet, nem egy nagy csatát énekel meg számukra mint Tinódi Sebestyén, hanem valamennyi hőstettük, egész életük pátoszát ragadta meg. Csakúgy árad belőle a mámoros cselekvésvágy. E leírásokban a régi magyarok haremodora is feltámad:

Ellenséget látván örömmel kiáltván
ők kópiákat törnek,
S ha súlyosan vagy az dolog harcokon,
szólitatlan megtérnek,
Sok vérben fertezvé arcul reá térvén
űzöt sokszor megvernek.

A temetetlen holttestek sorsát
merész realizmussal jeleníti meg:

Viadalhelyeken véressen, sebessen,
halva sokan fekszenek,
Sok vad s madár gyomra gyakran koporsója
vitézül holt testeknek.

E mozgalmas harci élet kerete a természet.

"Trombitahang, madárénekek egybeesendül itt, ágyúszó, szívdobbanás összekondul" - írja Vajthó László a Halhatatlan magyar irodalom című munkájában.

Az Egy katonaének című versének hatását emeli a tökéletes szerkezet: gyönyörködtető felkiáltása prelúdium, a meghatott, áldást kérő ima a finálé.

Vitézek, mi lehet ez széles föld felett
szebb dolog az végeknél?
Holott kikeletkor az sok szép madár szól,
kivel ember ugyan él;
Mező jó illatot, az ég szép harmatot
ád, ki kedves mindennél.

Ó, végbelieknek, ifjú vitézeknek
dicséretes serege!
Kiknek ez világon szerteszerént vagy
mindeneknél jó neve,
Mint sok fát gyümölcsrel, sok jó szerencsével
áldjon Isten mezőkbe!

Schol egy sóhajtás, csak a végórában; akkor is Istenhez. A halált úgy fogadják, mint a vitézi élet szép befejezését.

Részlet egy levélből Illésházy István naplója nyomán:
"A röpködő golyók, égő fáklyák, kénnel és szurokkal töltött agyagesövek között törtek előre... aztán egy kőépület mögé vonultak vissza, s Bálintot eközben érte a golyó."

Józsai bácsi az utóbbi időben gyakran volt látható a helyi televízió képernyőjén.

Beszélt a régi Tarjánról, az Olvasóról, a sok évtizeddel ezelőtti kulturális és sportéletéről, és bemutatták őt családjával együtt is. Aki nem látta, annak szeretnénk most mi bemutatni városunk idős krónikását, a fürge, fáradhatatlan kutatót. A városról szóló közel 20 könyve, tanulmányai a legváltozatosabb témájúak:

sport, az Acélgár, kultúra, tanítók, írók, stb.

- *Tösgyökeres tarjáni tetszik lenni?*

- 82 évemből csak 6 évet töltöttem a városon kívül (tanulás, katonaság). Az Acélgár telepén laktam, a gyár alkalmazottja voltam, gazdasági tanácsadó volt az utolsó beosztásom.

Az atlétika és az amatőr színjátszás volt a hobbim.

Az atlétikai életet én szerveztem meg Tarjánban, s az amatőr színjátszást is, a műveimben ez dokumentálva is van.

- *Honnan ered ez a két "szerelem"?*

- A sportszeretet valószínűleg a véremben van, az irodalom, a színjátszás iránt pedig a Mester utcai Felsőkereskedelmi Iskola adott indítást.

Itt minden farsangkor bemutattak a diákok egy-egy színdarabot, így a Tragédiából a IV. színt.

Hódolója lettem Madáchnak, többször is visszatértem hozzá. Rendezésem alatt adtuk elő Tarjánban a Civilizátort.

1939-ben kezdtem rendezni (a 2 éves rendezői tanfolyamot elvégeztem), s 30 évig csináltam odaadással. Nálunk volt az Isten, császár, paraszt ősbemutatója. Háy Gyula lejött a premierre, sokat beszélgettünk.

Erős társulatunk volt. Turek László azóta a zürichi operaház tagja, innen "ugrott ki" Hollay Kálmán is, Duba László műszaki emberünk pedig a TV díszlettervezője lett.

- *Hogy volt ereje, ideje - munkája mellett - ilyen hatalmas tevékenységre?*

- A Rimánál a tisztviselő felesége nem dolgozott, a családi háttértem rendezett volt. Minden szabadidőmet a két hobbimnak szentelhettem.

Ez alatt az idő alatt már le is doktorálhattam volna.

- *Nem bánta meg, hogy nem tette? Nem hiányzik a diploma?*

- Érez az ember a bennfenteseknél néha afféle kirekesztő célzatot, de engem ez nem zavar.

- *Hogyan kezdte a helytörténet-írást?*

- Nem volt eltökélt szándékom, csak úgy jött... Olvastam egyszer az Ország-Világban egy cikket a József Attila Művelődési Központ-ról. Ebben két helyi illetékes kifejtette, hogy ez az intézmény mennyire kellett már, mennyire nem volt itt ezelőtt semmi igazi művelődés.

Mindenki tudta, hogy ez nem így áll. Én meg különösen felháborodtam, aki aktív létrehozója voltam a kultúra egy részének. Praznovszky Misi is súgott: meg kell írni. S megírtam a régi "kultúra nélküli időköt". Kúti Pista és Brunczel Tibor segítettek első könyvem: Szín-

feltok a gyárból megírásában.

- *Kik a lektorai?*

- Csongrády Béla, Szvircesek Ferenc, Praznovszky György. A pályázatokat pedig a múzeum munkatársai bírálják.

Legrangosabb "lektorom" Dr. Wabrosch Géza egyetemi tanár (a nagyapja acélgyári főmérnök volt), ő minden könyvemből kér, s számon tartja a következőt, ezekben az emlékekben ő is újra itthon van.

- *Milyen a kutatási módszere?*

- Teljesen egyéni, nem tanultam könyvből a módszertant. Nekem a véletlen, meg a makacs kitartás többet segít, mint akármilyen módszeres kutatás. Kapcsolataimon keresztül keresgélek, a könyvtár és a könyvtárosok pedig továbbblendítenek. 80 oldal leírásához legalább 300 oldal anyagot összegyűjtök.

Rengeteg öröm is ér a kutatás alatt. Az öregek elmondják az igazat, a dokumentumok leleplezik a hivatalos hazugságokat. Csupa izgalom.

- *Mit kutat most?*

Két témán dolgozom. Az egyik: Háy Gyula, Zelk Zoltán és Telekes Béla tarjáni kapcsolatai. Telekest nem nagyon ismerik. Jó költő lehetett volna, de tönkrement, mire talán nyugodtan megírhatta volna verseit. A Horthy-korszakban álnév alatt adta ki költeményeit. Baloldali volt. A másik könyv A Mester mesterei címmel elfelejthetetlen tanárainkról fog szólni.

Unokám azt mondja: Nagypapa, te ezekre még így gondolsz? Igen, így, hálával, nagyrabecsüléssel. És fontosnak tartom, hogy az én személyes emlékeim közül ami a közönség számára is érdekes, hasznos lehet, az jusson el hozzá.

Nosztalgiazom, de ha mi, öregek nem írjuk le, honnan tudják meg utódaink, mi volt, hogy volt?

Nemeskürtyvel együtt vallom: "Aki nem ismeri múltját, az nem él, csak tenyészik."

/Nagy Jánosné/

GYEREKEKNEK

Védett természeti értékeink CIGÁNYVÖLGY (Vizslás)

A terület Vizslás község határában található. A 21-es főútról - Vizslás-Újlak település északi kijáratától - néhány száz méteres sétával érhetjük el.

Az egész környék fás legelő jellegű, így a Cigányvölgy is. Különösen egy fajtársai közül is kiemelkedő szépségű, 5 m törzskerületű, 30 m koronaátmérőjű kocsányos tölgy (*Quercus robur*) hívja fel magára a figyelmet, mely éppen ezért 1 hektáros szép környezetével együtt védelem alatt áll. A Cigányvölgy és környéke ideális pihenős kirándulóhely. Kiváltképp koratavasszal jelenthet nagy élményt a környék felkeresése és bejárása. Ilyenkor a zsendülő pázsitos legelőket, a bokrok alját helyenként szőnyegszerűen borítja a tavaszi hérics.

/N. I-né/

BARANGOLÓ Közép-európai irodalmi gyermeklap

Gyerekek! Ismeritek Barangoló Zsákocskát? Ő ennek a szép újságnak a vándora, ki hegyen-völgyön át, országról-országra barangol.

Játszópartjai a madarak, az állatok, a növények. De barátai a gyerekek is, mindig elő tud varázsolni nekik valami meglepetést.

Jártában-keltében megfordul a Felvidéken, Kárpátalján, Erdélyben, Délvidéken, s eljut még távolabbi tájakra is. Mire hazaér, annyi de annyi mesélhivalója gyűlik össze, hogy nem győznének hallgatni, illetve elolvasni.

Ebben a gyermeklapban mindenki megtalálhatja kedvenc meséit, verseit. Sőt Zsákocskának kis olvasói rajzát, meséjét, történetét, tehát saját szerzeményű írásaitokat is megjeleníteni.

Ha szeretnétek megismerni Zsákocskának történeteit, gyertek el hozzánk (gyermekkönyvtár), itt megtalálhatjátok ezt a csodaszép, a Kárpát-medencét körbejáró irodalmi gyermekújságot.

Olvasátok szeretettel!

/F. I-né/

SZÜNIDEI PROGRAM JÚLIUS

Kedves Szülők! Kedves Gyerekek!

A Balassi Bálint Könyvtár Gyermekkönyvtára a nyári szünidő napjaira gazdag

VAKÁCIÓS PROGRAMMAL

várja az általános iskolai tanulókat. A foglalkozásokon meghatározott számú gyermek vehet részt, jelentkezési sorrendben.

Egy-egy program részvételi díja: 30,- Ft. A videofilmek vetítése ingyenes.

Jelentkezés, információ a Gyermekkönyvtárban személyesen és telefonon.

Telefon: (32) 316-777/32 mellék.

Részletes havi program ugyanitt kapható.

Szeretettel várunk minden érdeklődő és résztvevő gyermeket.

REJTVÉNY

A júniusi rejtvény helyes megfejtése.

Mi a különbség?

1. Nótárius: régi falusi jegyző
Notárius: javíthatatlan, megrögzött
2. Légió: katonai egység
Régió: meghatározott területi egység
3. Szauna: finn gázfürdő
Fauna: valamely geológiai korszak vagy terület állatvilága
4. Novella: kisebb elbeszélés
Nivella: buborékos vízszintjelző
5. Korál: egyházi népének
Morál: erkölcs
6. Tikett: belépő vagy tétjegy
Brikett: tojás alakúra sajtolt szén

Könyvjutalmat nyert:

Ondrék Zsanett, Salgótarján, Irinyi János út 20.; Rigó Szabolcs, Salgótarján, Acélgyári út 8.; Szöllös Henrietta, Salgótarján, Kassai sor 66.

Kedves rejtvényfejtő Gyerekek!

Szeptember hónapig rejtvény sorozatunk szünetel, hogy ne unatkozzatok, szeretettel várunk benneteket VAKÁCIÓS programunkra.

VERS - VIDÁMSÁG

Csanádi Imre
BŐSÉGDICSÉRŐ

Nyár, nyár, nyár,
sárgul a határ -
búzapászta,
rozspászta,
kukorica
tarkázza.
Rajzik a sok lepke,
zűmmög a méhecske.
Bőség, bőség, -
tied a dicsőség!

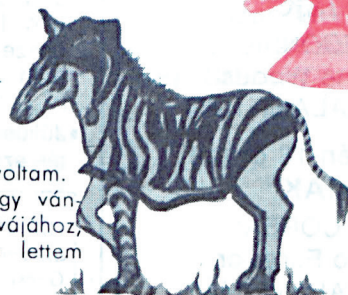
KATALINKA

- A gyermekeknek van egy buta szokásuk: markukba szorítanak, nem engednek röpködni, s közben váltig biztatgatnak, hogy szálljak el. Ilyenkor két-ségbeesetten nyitogatom szárnyaimat, s alóluk kikandikál szürke alsószojnyám, mintha lógna. Roppant szégyenlem magam.

Kosztolányi Dezső:
ZSIVAJGÓ TERMÉSZET
ZEBRA

- Valaha becsületes, fehér ló voltam. Egyszer véletlenül odadőltem egy vándorcirkusz kátrányos ponyvájához, azóta csíkos a köntösöm. Így lettem a lovak bohóca.

KEITH JARRETT

I.

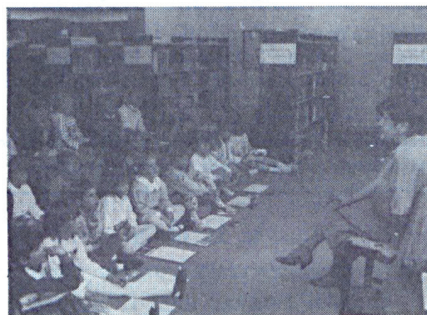
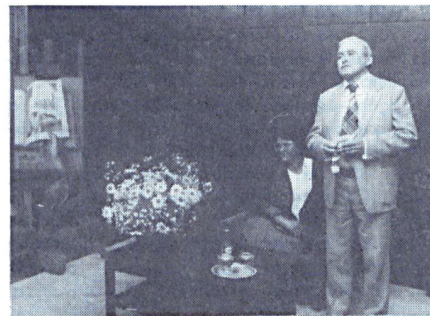
/Kompozitor és előadóművész/

Sokan és sokszor írtak már arról, hogy a XX. század végének legfontosabb zenei áramlatai valamilyen formában egy, még igazán meg nem fogalmazható cél felé haladnak. A mára már lecsillapodott avantgarde mozgalmak előadói, kompozitorai egy ezeddig nem hallott, kifinomult, szerteágazó és valahol mégis egységes zenei világot teremtettek-teremtnek meg. Sok mindenre ráismerünk, hiszen az elmúlt évtizedek jegei kitörölhetetlenek, ám csodálatunkat nem a fúziós készség, hanem inkább az az új tartalmi-formai egység váltja ki, amely lassan lehetővé teszi számunkra azt, hogy végre "egyetemes világzene" néven rajonghassunk korunk zenéjéért.

E hosszú és máig tartó folyamat egyik legfontosabb gerjesztője és fejlesztője Keith Jarrett.

Háromévesen zongorázik, tízéves korában különböző együttesekkel turnézik és komponál. Kijárta a "nagyok" kötelező iskoláját, Art Blakey és Charles Lloyd zenekarában játszott, s mivel tudjuk, hogy az általános felfogással szemben a jazzben az utak nem Rómába, hanem Miles Davishez vezetnek, így nem meglepő, hogy 1969-ben már Jarrett is megérkezett hozzá. Az együtt eltöltött két esztendő szólókarrierjének alappontját képezi. 1971-es, Facing You című anyaga kapcsán már "univerzális népzene" emleget a szaksajtó: ő is bólint a meghatározásra, majd szinte azonnal túl is lép rajta. 1975 januárjában szabadtéri koncertet ad a kölni dóm előtt, egy szál zongorán teremt meg ezzel a kortárs zene eddig soha nem hallott vonulatát, és mutat példát azoknak, akik addig nem hittek a megújuló zeneművészet és közönségsiker egyidejűségében. Munkásságáról részletebben az augusztusi Hírmondóban számolunk be.

/Holtai Gábor/

ZENÉS PÉNTEK ESTÉK

Július 1-én 18 órától
"KOJAK"

OREGON:

Out of the Woods
+ MÉG VALAMI MÁS

Július 15-én 18 órától
"KOJAK"

CHICK COREA:

Return to Forever
+ MÉG VALAMI MÁS

KÖNYVTÁRI HÍREK

- 1994. június 27-től a hanglezárási kölcsönzés módjának feltételei megváltoztak. A kölcsönzés ingyenessé vált, azonban letétben kérünk elhelyezni hagyományos lemezek esetében 300,- Ft-os, CD-lemezek esetében 1.300,- Ft-ot lemezenként, mely összeget a lemez visszahozatala után visszatérítünk.
- Július-augusztus hónapban a könyvtár szombati nyitva tartása szünetel.

NYITVATARTÁS

Hétfőtől-péntekig 10-18 h
Szombaton 9-13 h

TELEFONSZÁMAINK

Központ 316-777

MELLÉKÁLLOMÁSOK

Általános tájékoztatás 31
Kölcsönzés nyilvántartás 28
Szaktájékoztatás 25
Gyermekkönyvtár 32
Megyei módszertan, ellátóközpont 20

HÍRMONDÓ Kiadja a Balassi Bálint Könyvtár. Felelős kiadó: Fehér Miklós ig. Megjelenik: havonta HU ISSN 0865-5286. Szerkesztőbizottság: Balogh Zsuzsanna, Bódi Györgyné, Gece Zsuzsanna, Oroszné Katona Anna, Várkonyi Istvánné